

**ПРО КУЛЬТУРНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ
ІЗ ЗАРУБІЖНИМИ КРАЇНАМИ
у травні 2025 року**

*(оглядова довідка за матеріалами
преси, інтернету та неопублікованими документами)*

2 травня, напередодні Всесвітнього дня свободи преси, міністр культури та стратегічних комунікацій України М. Точицький провів зустріч із Сіллою Бенке, генеральною директоркою та СЕО Шведського радіо, віцепрезиденткою Європейської мовної спілки. У зустрічі також взяли участь Микола Чорнотицький – голова правління Національної суспільної телерадіокомпанії України, Валерія Беспала – керівниця Департаменту закордонного співробітництва НСТУ. Сторони обговорили роль вільних медіа у зміцненні національної безпеки, та, зокрема, суспільних телерадіокомпаній під час військових дій та безпекових криз.

9 травня відбулася зустріч міністра Точицького з Надзвичайним і Повноважним Послом Турецької Республіки в Україні Мустафою Левентом Більгеном, присвячена актуальним питанням двосторонньої співпраці у сфері культури, зокрема йшлося про зміцнення культурних зв'язків, розширення присутності української культури в Туреччині та турецької – в Україні, а також розвиток стратегічних комунікацій на міжнародному рівні.

13 травня було проведено зустріч представників Міністерства культури та стратегічних комунікацій України з представниками Консультативної місії Європейського Союзу, відповідальними за питання протидії незаконним діям щодо культурної спадщини.

Також у міністерстві 23 травня пройшла зустріч з грузинською співачкою Ніно Катамадзе, якій М. Точицький вручив Орден княгині Ольги III ступеня. Відповідно до указу Президента України Володимира Зеленського, Ніно Катамадзе нагороджено Орденом за значний особистий внесок у зміцнення міждержавного співробітництва, підтримку державного суверенітету та територіальної цілісності України, а також за популяризацію української культури у світі.

12 травня підписано Меморандум про співробітництво між Міністерством культури та стратегічних комунікацій України, ЮНЕСКО і Київською державною академією декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука. Документ підписали міністр культури та стратегічних комунікацій України Микола Точицький, голова Представництва ЮНЕСКО в Україні К'яра Децці

Бардескі та ректор Київської державної академії декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука Олена Осадча. Меморандум передбачає скоординовані дії щодо демонтажу залишків аварійно небезпечних будівельних конструкцій та відновлення актового залу Академії, пошкодженого внаслідок влучання уламків російської ракети 25 березня 2024 року. Відповідно до Меморандуму, ЮНЕСКО, за підтримки уряду Японії, бере на себе фінансування та організацію робіт із залученням підрядників і контроль за їх виконанням.

На території колишнього села Пужники на Тернопільщині завершився польовий етап ексгумаційних робіт у межах українсько-польської експедиції. Ексгумація жителів села Пужники, які загинули в 1945 році внаслідок протистояння між двома національно-визвольними рухами, розпочалася 24 квітня й тривала до 10 травня. У роботі, координованій Фондом «Свобода і демократія», взяли участь фахівці Поморського медичного університету в Щецині, Інституту національної пам'яті та компанії «Волинські старожитності». Роботи фінансувалися повністю з бюджету Міністерства культури і національної спадщини Польщі.

За кордоном

5–6 травня в межах робочого візиту до Фінляндської Республіки міністр культури та стратегічних комунікацій України Микола Точицький провів низку двосторонніх зустрічей із колегами з нордичних та балтійських країн: міністром культури та рівності Королівства Норвегія Любною Джаффері, міністром культури Королівства Швеція Парісою Лільєстранд, міністром культури Королівства Данія Якобом Енгель-Шмідтом, міністром культури Естонії Хейді Пургою, міністром культури Литви Шарунасом Бірутисом, міністром культури, інновацій та вищої освіти Логі Ейнарссоном та міністром соціальних справ і культури Фарерських островів Ейрікуром і Якупстову. Під час зустрічей було обговорено практичні кроки з реалізації Декларації про зміцнення стійкості культурного сектору України. Зокрема, йшлося про Платформу культурного відновлення, Український фонд культурної спадщини та Коаліцію з протидії незаконному обігу культурних цінностей. Окрема увага приділялася підготовці до Конференції з відновлення України (URC2025), де планується спільна дискусія про роль культури в розвитку людського капіталу. Під час бесіди з міністром науки та культури Фінляндської Республіки Марі-Лееною Талвітіє була підтверджена подальша всебічна підтримка України та готовність до розвитку міжнародних ініціатив, спрямованих на зміцнення стійкості українського культурного сектору в умовах війни. Бесіди відбулися на полях Неформальної зустрічі міністрів культури нордичних та балтійських країн та України, організованої фінляндською стороною у рамках спільного головування Фінляндії та Аландських островів у Північній Раді. Разом міністри взяли участь у обговоренні у форматі круглого столу підготовчих заходів із захисту культурної спадщини під час безпекових криз і природних катастроф. У центрі уваги також були питання протидії дезінформації та підвищення медіаграмотності громадян.

16 травня у рамках офіційного візиту М. Точицького до Естонії відбулося підписання Програми співробітництва між Міністерством культури та стратегічних комунікацій України і Міністерством культури Естонської Республіки на 2025–2029 роки. Метою Програми є поглиблення українсько-естонської співпраці у сфері культури шляхом обміну досвідом і реалізації спільних ініціатив у галузях театру, музики, бібліотечної та музейної справи, кінематографії, охорони та реставрації пам'яток культурної спадщини, народної творчості, образотворчого мистецтва, мистецької освіти, літератури, а також розвитку креативних індустрій і культурної інфраструктури. Крім того, у Таллінні М. Точицький також мав зустрічі з Президентом Рійгікогу Лаурі Хуссаром, головою Комісії з питань культури парламенту Естонії Ліною Керсною та міністром закордонних справ Естонії Маргусом Цахкною. Тематику переговорів стали пріоритетні напрями двостороннього співробітництва у сфері культури, захисту спільного інформаційного простору та розвитку стратегічних комунікацій.

5 травня заступниця міністра культури та стратегічних комунікацій України з питань цифрового розвитку, трансформацій і цифровізації Анастасія Бондар виступила онлайн на Європейській конференції з демократії та прав людини 2025 року, організованій у співпраці з Радою Європи. У виступі вона підкреслила, що Україна активно захищає культурну спадщину та ідентичність в умовах війни з росією із залученням механізмів міжнародного права.

7 травня перший заступник міністра культури та стратегічних комунікацій України Галина Григоренко взяла участь у міжнародній конференції «Захист спадщини: від кризи до миру» у Женеві. Захід організував Міжнародний альянс ALIPH за підтримки Федерального департаменту закордонних справ та Федерального офісу культури Швейцарії для представників урядів, експертів у сфері спадщини з кризових регіонів, а також міжнародних організацій, що працюють у галузях гуманітарної допомоги та миротворчості. Основна мета конференції – мобілізація зусиль міжнародної спільноти із захисту культурної спадщини під час збройних конфліктів, природних катастроф, пандемій та інших криз; а також роль культурної спадщини в сталому розвитку суспільств і розбудові стійкого миру.

Заступник міністра культури та стратегічних комунікацій України С. Беляєв взяв участь у 8-му засіданні Наради держав-учасниць Конвенції 1970 року, яке відбулося 19 травня в Парижі (Французька Республіка). Засідання було присвячене заходам, спрямованим на заборону та запобігання незаконному ввезенню, вивезенню та передачі права власності на культурні цінності.

20 травня у Парижі заступник міністра культури та стратегічних комунікацій України С. Беляєв і заступник генерального директора ЮНЕСКО з питань культури Ернесто Оттоне обговорили актуальні питання співпраці між Україною та ЮНЕСКО у сфері охорони культурної спадщини. Особливу увагу приділили ініціативі щодо створення віртуального музею викрадених культурних цінностей, в якому Україна планує представити свої експонати, незаконно вивезені російською федерацією після 2022 року. У контексті подальшої співпраці було обговорено перспективи професійного обміну, стажування українських

реставраторів та студентів, а також важливу роль новоствореного культурного хабу ЮНЕСКО у Львові у процесах відновлення та захисту української культурної спадщини.

У травні відбувся студійний візит делегації Українського інституту до Республіки Індія, під час якого генеральний директор Володимир Шейко та програмна менеджерка з роботи з країнами Азії та Бразилією Олена Тимошенко провели низку зустрічей з провідними культурними інституціями, дипломатичними партнерами та державними структурами в Нью-Делі та Мумбаї. Візит до столиці Індії розпочався із зустрічі з представниками Міністерства закордонних справ Індії та Індійською радою культурних відносин (ICCR). Основна мета зустрічі – посилення двосторонньої культурної співпраці за результатами візиту Прем'єр-міністра Республіки Індія Нарендри Моді в Україну. У центрі уваги були реалізація нової програми двостороннього культурного співробітництва на 2024–2028 роки, а також обговорення можливостей для візитів митців, спільних мистецьких проєктів й інституційних обмінів. У межах студійного візиту до Нью-Делі делегація також провела серію стратегічних зустрічей із провідними індійськими культурними інституціями, такими як Indira Gandhi National Centre for the Arts, India Habitat Centre, Національна галерея сучасного мистецтва, Kiran Nadar Museum of Art. Обговорення потенційної співпраці також відбулося з командами фестивальних та артплатформ.

Програму підтримки UKRAINE, засновану фондом мистецтв імені Ернста фон Сіменса за підтримки фонду Германна Ремцма, відзначено німецькою премією культурного спонсорства 2025 року. Урочиста церемонія відбулася у Дюссельдорфі. Ця відзнака, присуджується Культурним об'єднанням німецької економіки, є єдиною в Німеччині міжгалузевою нагородою за внесок бізнесу у сферу культури. Програма надає українським музейним працівникам і реставраторам можливість продовжити роботу в музеях Німеччини, підтримує відновлення пошкоджених об'єктів культурної спадщини, а також сприяє співпраці між українськими та німецькими інституціями.

Визнання Голодомору

21 травня у Скоп'є (Республіка Північна Македонія) відбулося урочисте відкриття пам'ятника «Гірка пам'ять дитинства», присвяченого пам'яті дітей, убитих голодом під час Голодомору 1932–1933 років в Україні. Скульптуру встановлено в столичній адміністративній одиниці – Општині Чаїр. Урочистості відбулися за участі посла України Лариси Дір та мера міста Вісару Ганіу.

Інформаційна безпека. Медіа В Україні

2 травня в Києві до Всесвітнього дня свободи преси ЮНЕСКО організувало національний захід, присвячений ролі медіа у процесі повоєнного відновлення України. Подія об'єднала представників уряду, міжнародних організацій, дипломатичного корпусу, журналістської спільноти та громадянського суспільства.

До Міжнародного дня захисту прав жінок Центр протидії дезінформації РНБО України спільно з Програмою розвитку ООН (ПРООН) в Україні за фінансової підтримки уряду Японії реалізували ініціативу, покликану дати голос жінкам, які щодня борються з інформаційними загрозами. У межах проекту створено серію з 18 бліцінтерв'ю з українками, які борються з дезінформацією – аналітикинями, журналістками, комунікаційницями, громадськими діячками та урядовими експертками. У коротких відео героїні кампанії діляться своїм досвідом боротьби з дезінформацією, розповідають про виклики у своїй роботі, дають поради, як розпізнати фейк тощо.

За кордоном

Українську незалежну пресу відзначено «Золотим пером свободи» 2025 року від Всесвітньої асоціації видавців новин (WAN-IFRA) під час церемонії відкриття Всесвітнього конгресу новинних медіа 2025 у Кракові (Польща). Нагороду від імені українських медіафахівців прийняли гендиректорка Асоціації видавців регіональної преси України Оксана Бровко та президент Української асоціації медіабізнесу Олексій Погорелов. Обидві асоціації є членами WAN-IFRA.

Асоціація «Незалежні регіональні видавці України» здобула найвищу нагороду міжнародного конкурсу INMA Global Media Awards 2025 – гран-прі Best in Show. Церемонія нагородження відбулася в Edison Ballroom у Нью-Йорку, США. Українська асоціація отримала визнання за медіакампанію «Врятувати свободу: Кампанія за порятунок української регіональної журналістики» (Rescuing Freedom: The Campaign to Save Ukrainian Regional Journalism) одразу у чотирьох категоріях, включно з найвищими титулами – «Найкращий європейський проєкт» та «Найкращий світовий проєкт».

Голова Національної спілки журналістів України Сергій Томіленко увійшов до нового Керівного комітету Європейської федерації журналістів на період 2025–2028 років. Команду ЄФЖ із 9 осіб обирали понад 120 делегатів із 73 журналістських організацій з 38 країн Європи.

Фестивалі

За кордоном

У Стокгольмі у першій декаді травня відбувся Європейський фестиваль «Українська весна». Він вже 9-й за рахунком і покликаний презентувати шведам українську культуру як частину європейської спадщини. Організатором виступив Український інститут у Швеції. Цьогорічна тема фестивалю: «О, ти українець? – Українські зірки на світових сценах». Програма містила 12 різноманітних культурних подій у десяти найзнаковіших місцях Стокгольма. Зокрема урочисте відкриття фестивалю відбулося у Королівському концертному холі. Розпочався він відкритою дискусією про роль культури у часи війни. Модераторкою дискусії виступила шведська журналістка Ліза Б'юрдвальд, спікерами – президент шведської Королівської академії музики Стефан Форсберг, професор східних наук університету Уппсали Стефан Хедлюнд, головна редакторка «Української правди» Севгіль Мусаєва і креативна директорка Українського інституту Тетяна Філевська. Для виконання концертної програми, що складалася з творів українських композиторів, було запрошено камерний склад Академічного

симфонічного оркестру Львівської національної філармонії під орудою Володимира Сивохіпа, а також шведських митців: солістку Анну Софі фон Оттер (мецо-сопрано), гітариста Фабіана Фредрікссона. Національний музей Стокгольма приймав подію, присвячену постаті Казимира Малевича та феномену українського модернізму. Завдяки дослідниці творчості Малевича та українського авангарду Тетяні Філевській шведські глядачі змогли дізнатися про вплив новаторського українського художника-авангардиста Казимира Малевича на розвиток європейського модернізму. У музичній частині вечора прозвучали твори Б. Лятошинського у виконанні українсько-британської скрипальки Софії Колупової та португальського піаніста Франсіско Вілара. У Королівській опері Швеції пройшов концерт, присвячений творчому спадку видатних українських оперних співаків початку ХХ століття Модеста Менцинського та Соломії Крушельницької. Виконавці: Софія Соловій (сопрано), Лутандо Каве (баритон), піаністи Жанна Микитка та Мартін Хелльстрьом.

Дні культури В Україні

18 травня Буча Київської області стала осередком міжкультурного єднання – у місті відбувся День німецької культури, що зібрав місцеву громаду та гостей з німецького міста-побратима Бергіш-Гладбах.

За кордоном

У португальському місті Санта-Марія-да-Фейра розпочався Тиждень української культури – 27 травня у Муніципальній бібліотеці міста відбулося урочисте відкриття тижня під назвою «Звуки, кольори та смаки України». Захід організовано у тісній співпраці з португальськими партнерами, такими як, зокрема, муніципалітет Санта-Марія-да-Фейра, Центр столичного району Порту AUP, Муніципальна бібліотека Санта-Марія-да-Фейра, також за підтримки консульства України в Порту. У рамках тижня відбулися відкриття виставки живопису, скульптури та фотографії українських і португальських митців, а також концерт «Звуки, що нас єднують» за участі португальських колективів Adufeiras das Florinhas de Rio Meão та Cantadeiras D'Antanho do Orfeão da Feira та українського фольклорного гурту SHUM. Усі кошти, зібрані під час заходів Тижня української культури, буде передано до Фонду першої леді Олени Зеленської для підтримки українських дітей.

У норвезькому місті Несодден пройшли Дні української культури – захід, покликаний познайомити місцеву громаду з українськими традиціями та мистецтвом. Проєкт реалізовано за підтримки муніципалітету Несоддена, міської бібліотеки та посольства України в Норвегії. Культурна програма включала виступ українського хору «Журавлина», виставку живопису сучасної художниці Ольги Кондрацької, традиційних ляльок-мотанок від майстрині Ніни Хаген, дерев'яних виробів Віктора Петренка тощо. Для Бібліотеки Несодден було передано добірку української літератури в рамках міжнародної благодійної акції «Українським дітям – українську книгу», яку реалізують за підтримки Офісу

Президента України, Держкомтелерадіо, Міністерства культури та стратегічних комунікацій України і Міністерства закордонних справ України.

Закордонне українство

За кордоном

15 травня українці в усьому світі традиційно відзначили Всесвітній день вишиванки. З нагоди свята Світовий конгрес українців звернувся до українців та друзів України в усьому світі з ініціативою публічно підтримати територіальну цілісність України. Зокрема, в межах глобальної кампанії #VyshyvankaForever СКУ закликав виходити на марші у вишиванках. Водночас у німецькому місті Гамбург українська громада провела благодійний мистецький фестиваль до Дня вишиванки. У понад 30 містах Канади відбулися різноманітні заходи, більшість з яких організував Конгрес українців Канади. Зокрема у Торонто, Оттаві й Гамільтоні всіх небайдужих було запрошено приєднатися до урочистої ходи у вишиванках. У місті Ашкелон (Ізраїль) пройшло українське свято з благодійною метою Vyshyvanka Fest Ashkelon 2025. А в Українському культурному центрі в Тель-Авіві (Ізраїль) відбулось відкриття виставки української художниці Поліни Веллер «Два кольори». Творча експозиція демонструвала чорно-червону символіку традиційної вишивки Київщини. Крім того, Варшавська українська школа запросила всіх охочих на святкування у столиці Польщі Дня вишиванки – Wyszyvanka Fest 2025. Марш вишиванки у Кишиневі об'єднав дипломатів посольства України, представників уряду та парламенту, міжнародних організацій, українських громад Молдови та творчих колективів і всіх друзів України. Чільне місце у програмі зайняла фотовиставка Посольства України «Окупована спадщина: врятувати від забуття, вберегти для нащадків». У столиці Туреччини Анкарі було організовано святкування Дня вишиванки для української та кримськотатарської громад, турецьких друзів і представників посольства України. А українська жіноча ініціатива в ОАЕ запросила на культурну подію «Вишиванка – серце України, зіткане з любові», яка відбулася в торговому центрі Deerfields Mall в Абу-Дабі.

У нідерландському місті Хертогенбос відбувся фестиваль «Welcome Ukraine», присвячений підтримці української громади. Організатором виступив почесний консул України Карел Бургер Дірвен. Участь у заході взяв Надзвичайний і Повноважний Посол України в Нідерландах Андрій Костін. Музичну атмосферу фестивалю створили хор «Маківка», співачка Вероніка Морська, а також українські виконавці Іван NAVI та Олег Скрипка з гуртом «ВВ», музичний гурт Patsyki z Franeka.

24–25 травня Україну було представлено на Сеульському міжнародному фестивалі дружби, найбільшому святі культур у столиці Південної Кореї, яке щороку збирає учасників і гостей з усього світу. На фестивалі діяв український стенд, який став осередком творчості.

На Фестивалі культурного різноманіття на Мадейрі (Португалія) 23 та 24 травня асоціація «Україна з любов'ю» презентувала український стенд, що працював з благодійною метою – всі зібрані кошти будуть спрямовані на

допомогу Україні. На сцені виступив дует «Родина» з Товариства українок Португалії.

На Фестивалі європейської культури 2025, що відбувся в Художньому музеї Бразилії, було представлено стенд, який ознайомив відвідувачів з історією та традиціями українського народу. Посольство спільно з Українсько-бразильською центральною репрезентацією представило учасникам фестивалю вироби народних умільців з української громади Бразилії.

У французькому місті Санліс українська громада вшанувала пам'ять Анни Київської – доньки Ярослава Мудрого та королеви Франції. До події долучилися представники української та французької громад, духовенства, місцевої влади, «Пласту», українських асоціацій, а також співробітники посольства України на чолі з Надзвичайним і Повноважним Послом Вадимом Омельченком. У програмі урочистостей – Божественна літургія – в абатстві Сен-Венсан; концерт хору духовної музики «Борисфен» та хвилина пам'яті письменниці Вікторії Амеліної, яка загинула внаслідок російського ракетного удару по Краматорську у 2023 році; відкриття виставки львівського художника Данила Мовчана «Біблійна битва. Війна в Україні» – у Центрі Анни Київської тощо.

Музика В Україні

2 травня у Харкові розпочався міжнародний фестиваль класичної музики KharkivMusicFest – 2025 на тему: «Коди відродження». Цього вечора відбувся концерт Національного ансамблю солістів «Київська камерата» з програмою за участі зіркових солістів. Одним із гостей став всесвітньо відомий канадський кларнетист Юліан Мілкіс. У межах концерту за його участі відбулося прем'єрне виконання в Україні «Листів до друзів» грузинського композитора Гії Канчелі. У Києві цей цикл у виконанні Юліана Мілкіса та «Київської камерати» прозвучав 7 травня у Національній філармонії України. 4 травня на фестивалі Kharkiv Music Fest Юліан Мілкіс зіграв сольну програму «Коди відродження: вдячність», присвячену 90-річчю Гії Канчелі. Для участі у фестивалі до Харкова також приїхав австрійський композитор і органіст Флоріан Райтнер, щоб разом із джазовими музикантами Сергієм Давидовим (фортепіано) та Денисом Морозом (губна гармоніка) представити програму «Коди відродження: досвід (міські симфонії Харкова та Відня).

16 травня у Львівській національній філармонії стартував 44-й Міжнародний фестиваль музичного мистецтва «Віртуози». Участь у заходах взяли, зокрема, й закордонні солісти та диригенти. Американський контрабасист Джеймс ВанДемарк солював у програмі-відкритті фестивалю за участі Академічного симфонічного оркестру Львівської національної філармонії під орудою Теодора Кухара. Концертом «Еверест Канчелі» за участі симфонічного оркестру INSO-Львів диригував Ніколоз Рачвелі з Грузії. У програмі концерту прозвучали знакові композиції Гії Канчелі. Солісти вечора: Георгій Цагарелі (Грузія) та Юліан Мілкіс (Канада). У концерті «Легіт», що став четвертою у цьому сезоні «Академією Музики оркестру «INSO-Львів», на чолі оркестру INSO-Львів виступив диригент Ніколя Шалвін (Франція). «Легіт» почули не лише у

Львові. Вже 1 червня оркестр INSO-Львів презентував програму в Івано-Франківську. Події фестивалю заплановано до 8 червня. Для участі у завершальному концерті до Львова вперше приїде польський диригент Павел Котла.

23 травня контрабасист із США Джеймс Ван Демарк виступив у Києві, у Національній філармонії України, з Національним симфонічним оркестром України. Під орудою Теодора Кухара, американця українського походження, оркестр виконав твори чеських композиторів-класиків, а також презентував прем'єри українських композиторів Михайла Шведа і Максима Коломійця.

Учасники українського гурту ДахаБраха Марко Галаневич, Ніна Гаренецька, Ірина Коваленко та Олена Цибульська стали кавалерами найвищої мистецької нагороди Франції – Ордена мистецтв та літератури. Нагороду музикантам вручив посол Франції в Україні Гаель Вєсьєр 31 травня у Києві під час концерту.

За кордоном

Цьогоріч Україну вперше було представлено національним стендом від Українського інституту на фестивалі Classical:NEXT, що проходив з 12 по 15 травня у Берліні. Classical:NEXT – провідна міжнародна платформа для професіоналів класичної та артмузики. Програма включає концерти, пітчінги, дискусії та презентації про сучасні виклики музичної індустрії. У фестивалі взяли участь українські музиканти: скрипаль Орест Смовж, крос-жанровий акустично-електронний колектив DZ'OB, а також делегація, до якої увійшли: Ольга Блажієвська, координаторка фестивалю Bouquet Kyiv Stage, менеджерка проєктів в Dom Майстер Клас; Катерина Супрун, співзасновниця, художня керівниця та солістка оркестру «Мрія», заступниця художнього керівника та солістка Національного ансамблю солістів «Київська камерата»; Ольга Лозинська, програмна менеджерка напряму «Музика» в Українському інституті; Микола Гречух, засновник та художній керівник фестивалю камерної музики «Dzerkalo. Lviv Chamber Fest»; Юлія Ніколаєвська, програмна директорка міжнародного фестивалю класичної музики Kharkiv Music Fest; Роман Григорів і Ілля Разумейко, композитори Opera aperta; Юлія Островерхова, менеджерка фортепіанного тріо «Lyatoshynsky Trio». У межах фестивалю, зокрема, відбулася церемонія нагородження міжнародною премією The Classical:NEXT Innovation Award 2025, нею відзначають інноваційні мистецькі практики та нові підходи в класичній музиці. Серед її лауреатів – українська лабораторія Opera aperta, яку створили Р. Григорів та І. Разумейко.

Академічний камерний оркестр «Віртуози Львова» під орудою народного артиста України Володимира Сивохіпа виступив 28 травня у польському місті Квідзин у рамках VIII Міжнародного фестивалю «Квідзинська музична весна». Разом з оркестром слухачі змогли почути гру солістів: Янніса Сампровалакіса та Евеліни Чаркофтакі (кларнет), Евеліни Завісляк та Івони Глінки (флейта), Дениса Литвиненка (віолончель) та Віоліни Петриченко (фортепіано). Програма виконавців об'єднала українську та європейську музику.

9 травня у Лондоні, в студії Maida Vale BBC, відбувся концерт-запис за участі BBC Symphony Orchestra під керівництвом української диригентки, заслуженої діячки мистецтв України Наталії Пономарчук. У концерті прозвучали Симфонічна балада «Гражина» Бориса Лятошинського та Карпатський концерт Мирослава Скорика.

Пісенний конкурс «Євробачення-2025»

Український гурт Ziferblat із піснею «Bird of Pray» посів 9 місце у фіналі 69-го пісенного конкурсу «Євробачення» у місті Базель (Швейцарія). Загалом у конкурсі взяли участь 37 країн, з яких 26 змагалися у фіналі.

Хореографічне мистецтво

За кордоном

У Кишиневі, на сцені Національного театру опери та балету Республіки Молдова імені Марії Бієшу 14 травня виступив Національний заслужений академічний український народний хор імені Григорія Верьовки з оновленою програмою. Організатор події – Посольство України у Молдові.

Театр В Україні

6–12 травня у Києві польських та українських діячів культури та дослідників об'єднав фестиваль-лабораторія «Театр і політика. Лабораторія культурних трансформацій», присвячений діалогу між театральними спільнотами двох країн в умовах війни, пошуку нових форм співпраці, заснованих на спільному досвіді. Проєкт організовано платформою Cultura Moderna у співпраці з Національним академічним драматичним театром імені Івана Франка, він реалізується за сприяння ЄС у рамках програми House of Europe, а також за підтримки Польського Інституту в Києві та Центру Мєрошевського. Травневий цикл фестивалю-лабораторії включав загалом 10 подій, зокрема публічні дискусії, майстерню з драматургії, читання п'єс провідних польських авторів. Про польський театр у Києві розповідали драматург Себастьян Маєвський, театрознавці з Ягеллонського та Варшавського університетів Ольга Смахович та Вітольд Мрозек.

Сцена Національної опери України стала майданчиком для вечора «Крила дружби – Данія та Україна». Українську балетну майстерність та данські хореографічні традиції презентували провідні артисти балетної трупи театру, для яких данський балетмейстер і педагог Френк Андерсен привіз до Києва й поставив зразки хореографії з творчого спадку Августа Бурнонвіля – па де де з балету «Фестиваль квітів у Дженцано» і па де де з балету «Сильфіда». Також у програмі – музика Хелстеда, Левенсхольда, Гріга, Адана, П'яццолли та ін. Реалізація проєкту стала можливою завдяки підтримці Посольства Королівства Данії в Україні.

За кордоном

Нью-йоркський Voyage Theater Company спільно з харківським Театром на Жуках розпочали проєкт культурного обміну «Театральні вікна: Україна-США». Перша подія проєкту – «Голоси з України» (Voices from Ukraine), вечір перформативного читання п'єс сучасних українських драматургів, організований 8 травня у публічній бібліотеці Нью-Йорка за підтримки Міжнародного центру театального розвитку (CITD, Center for International Theatre Development) та Українського інституту. Під час Voices from Ukraine в англomовному перекладі було представлено 5 коротких п'єс про війну в Україні: «24 години» Ніни Захоженко, «Фанатка війни» Поліни Положенцевої, «Моряк» Оксани Гриценко, «Перших побачень період» Марини Смілянець, «Нью-Йорк, +38°» Олександра Жугана.

29 травня року в студії Open Jar на Бродвеї в Нью-Йорку відбулася презентація українського мюзиклу «Тигролови», за мотивами однойменного роману Івана Багряного, у форматі драматичного читання англійською мовою. Автори постановки – Кирило Бескоровайний, Антон Гуманюк та Богдан Решетілов. Режисерка читань – Ліза Рафферті.

П'єса «Параскева» української драматургині Ольги Мацюпи потрапила у фінал Гдинської драматургічної нагороди в Польщі.

Кіно

В Україні

З 30 травня по 1 червня у Києві в Будинку кіно проходив Другий феміністичний кінофестиваль «Гаккебуш». На ньому крім українських фільмів також було представлено короткі метри від кінематографісток з Німеччини, Туреччини, Франції, Хорватії та Італії. Приз глядацьких симпатій отримала документальна картина «Sasha's diary» французької режисерки Емми Шарпентьє.

21 травня у Києві пройшла презентація документальної стрічки про депортацію українських дітей росією «Після дощу: Викрадені Путіним діти повертаються додому» австралійсько-британської режисерки Сари Маккарті. Показ фільму було організовано Посольством Великої Британії в Україні.

26 травня в Українському домі у Києві відбувся допрем'єрний показ оновленої версії художнього фільму Сергія Параджанова «Тіні забутих предків», який до 100-річчя режисера повністю відреставрував міжнародний фонд Мартіна Скорсезе «The Film Foundation». Профінансував Фонд Джорджа Лукаса George Lucas Educational Foundation (GLEF) зі США. До процесу відновлення долучилися Національна студія імені Олександра Довженка та Національний центр Олександра Довженка.

Французький режисер-документаліст Фредерік Лаффон презентував у Києві свій документальний фільм «Ми – Україна», який створив у співпраці міст-побратимів Києва та Брюсселя. Протягом трьох років повномасштабної війни команда фільму знімала наслідки агресії росії проти України, руйнування, а також життя і будні українців. Локаціями для презентацій стали Київський Палац дітей та юнацтва та Музеї Івана Гончара.

У столичному кінотеатрі «Жовтень» впродовж трьох днів тривали Дні турецького кіно. У програмі – «Фокусник» (реж. – Алі Танер Балтаджи); «Кохання любить випадковості» (реж. – Омер Фарук Сорак); «Одного разу в Анталії» (реж. – Нурі Більге Джейлан) та «Довга історія» (реж. – Осман Синав).

Тривав 13-й «Тиждень австрійського кіно», який розпочався у Києві й вже встиг зібрати глядачів також у Чернівцях, Вінниці та Харкові. Наступною зупинкою став Львів, де фестиваль проходив 15–18 травня. До програми ввійшло 5 фільмів-учасників Берлінале, Венеційського кінофестивалю, міжнародного кінофестивалю у Локарно та інших.

Український інститут оголосив другий з трьох конкурсів на участь у програмі підтримки міжнародної промоції українського кіно proMOTION 2025. У 2025 році Український інститут реалізує програму у співпраці з фондом Eurimages. Всього буде відібрано сім проєктів, які отримають до 8000 євро на просування фільму за кордоном.

Стартувало приймання заявок від Європейського фонду солідарності з українським кіно (ESFUF) на підтримку виробництва фільмів. До участі приймаються повнометражні ігрові, документальні та анімаційні проєкти. Вони мають бути спільного виробництва українських продакшн-компаній та компаній, заснованих у країнах-учасницях ESFUF.

За кордоном

Українські фільми здобули низку нагород на міжнародних кінофестивалях, демонструючи зростання визнання українського кінематографа на світовій арені. Науково-фантастичний фільм «Ти – космос» режисера Павла Острікова (Україна/Бельгія) цьогооріч представляв Україну на щорічному фестивалі Naapsalu Horror & Fantasy Film Festival в естонському місті Хаапсалу (1–3 травня) та отримав нагороду Navigator Prix як найкращий науково-фантастичний фільм. «Королеви радості» О. Гібелінди (копродукція України, Франції і Чехії) здобули спеціальну відзнаку в конкурсній секції «Документальний фільм» на Міжнародному кінофестивалі Crossing Europe у Лінці (Австрія). Український короткометражний фільм «Перед світанком» Олександра Денисенка (Україна/Польща/Швейцарія/Канада) отримав нагороду в категорії «Найкраще музичне відео» на фестивалі European Independent Film Awards у Парижі.

13 травня у Каннах (Франція) стартував 78-й Каннський кінофестиваль. В день відкриття організатори події вшанували Україну і її боротьбу проти російських загарбників спеціальним показом трьох документальних фільмів про війну. Ця знакова подія – «День України» – відбулася у Палаці фестивалів. Захід відкрили Генеральний делегат фестивалю Тьєрі Фремо та Надзвичайний і Повноважний Посол України у Франції Вадим Омельченко. До програми увійшли: «Зеленський» (реж.– Ів Жолан, Ліза Вапне та Аріана Шемен, Франція), «Наша війна» (реж.– Бернар-Анрі Леві та Марк Руссель, Франція, Україна) і нова стрічка оscarоносного режисера Мстислава Чернова «2000 метрів до Андріївки» (Україна/США). У програмі «Двотижневик режисерів» 21 травня відбулася світова прем'єра документального фільму «Мілітантропос» (Україна/Австрія/Франція) – спільної режисерської роботи документалістів Аліни Горлової, Єлизавети Сміт, Семена Мозгового (кінооб'єднання TABOR). Фільм є переможцем програми proMOTION 2024 Українського інституту та Eurimages та учасником колекції ARTE Generation Ukraine. Окрім цього, у конкурсній програмі La Cınef 22 травня було показано короткометражний анімаційний документальний фільм «Моя бабуся – парашутистка» української режисерки Поліни Піддубної, створений у копродукції з Кіноуніверситетом Бабельсберг імені Конрада Вольфа (Німеччина). 13 травня у рамках кіноринку Marché du Film розпочав роботу Український національний павільйон – стратегічна платформа для промоції, підтримки та міжнародної інтеграції української кіноіндустрії. Павільйон став простором для професійного спілкування, презентацій нових проєктів, налагодження партнерств і зміцнення культурної дипломатії. Програма павільйону включала низку ключових подій: панельну дискусію «Biopics as Tools for Decolonizing History», присвячену видатним українцям, чії здобутки були привласнені радянським режимом (до Дня вишиванки); подію «Heroic Intelligence: Ukraine's Military Operations on Screen», де було представлено художні фільми, що розповідають про спецоперації українських військових, підкреслюючи професіоналізм та мужність ЗСУ; дискусію «Organising International Film Festivals in Ukraine During Full-Scale War», яка висвітлила досвід та значення українських фестивалів: Київського міжнародного кінофестивалю «Молодість», Одеського міжнародного кінофестивалю, Національного туру «Кіно заради перемоги» та

інші. У межах кіноринку Marché du Film в Американському павільйоні відбулася панельна дискусія «Українське кіно в умовах війни: перспективи та виклики», що об'єднала провідних представників української та міжнародної кіноіндустрії. Модератором дискусії виступив генеральний директор Київського міжнародного кінофестивалю «Молодість» Андрій Халпахчі, а її програма включала презентації, відеоматеріали та обговорення, присвячені питанням копродукції, дистрибуції, інституційної підтримки та особливостей кіновиробництва у воєнний час. Організаторами Українського павільйону виступили Державне агентство України з питань кіно, Міністерство культури та стратегічних комунікацій України, у співпраці з Marché du Film-Festival de Cannes, ГО «УкрКіноФест», Українською кіноасоціацією та Київським міжнародним кінофестивалем «Молодість». На Marché du Film відбулася й церемонія вручення французької нагороди – Ордена мистецтв та літератури (Ordre des Arts et des Lettres) ветерану ЗСУ та кінопродюсеру Володимирі Яценку. Цьогоріч його номіновано Українським інститутом, і він став запрошеним учасником програми ProducersOnTheMove від організації European Film Promotion (EFP). А українська режисерка Марина Ер Горбач стала однією з п'яти лауреатів грантового проєкту Displacement Film Fund, створеного австралійською акторкою Кейт Бланшетт і фондом Hubert Bals Роттердамського міжнародного кінофестивалю (IFFR). Ініціатива підтримує режисерів, які самі є вимушеними переселенцями або створюють автентичні історії про досвід біженства й вигнання.

З 28 травня до 1 червня у кінотеатрі Galeries у місті Брюссель (Бельгія) тривав дев'ятий фестиваль Ukraine on Film. Захід проводили Український інститут, кінокомпанія «Артхаус Трафік», Товариство Українців у Бельгії за підтримки Посольства України в Королівстві Бельгія, Місії України при Європейському Союзі, телеканалу ARTE та Cinema Galleries. На цьогорічному кіноогляді було представлено 5 стрічок: «Порцелянова війна» режисерів Слави Леонтьєва та Брендана Белломо; «Пісні землі, що повільно горить» режисерки Ольги Журби; «Фрагменти льоду» режисерки Марії Стоянової; «Ти Космос» Павла Острікова.

У Нідерландах вдруге пройшов фестиваль Kyiv Critics' Week x NL (Київський тиждень критики), впродовж якого з 8 до 12 травня у трьох містах (Роттердамі, Амстердамі, Гаазі) було презентовано підбірку повнометражних та короткометражних фільмів, об'єднаних темою «Далеко від дому». У програмі було вісім стрічок, що досліджують питання самоідентичності, досвіду еміграції та пошуку свого місця у світі. Повнометражні фільми: «Ти – космос» (2024), реж. Павло Остріков; «Сірі бджоли» (2024), реж. Дмитро Мойсеев, «Фрагменти льоду» (2024), реж. Марія Стоянова, «Камінний хрест» (1968), реж. Леонід Осика, «Фучжоу» (1993), реж. Михайло Іллєнко. Короткометражний блок: «Чорногора» (2016), реж. Тарас Дронь, «Гірчиця в садах» (2018), реж. Петро Армяновський, «Цвях» (2016), реж. Філіп Сотниченко. Покази супроводжувалися обговореннями за участі нідерландських та українських критиків. Проєкт Kyiv Critics' Week x NL став можливим завдяки підтримці Steunfonds Oekraïense Makers, Gogofilm, Droom en Daad, Gemeente Rotterdam, Українського інституту та Посольства України в Королівстві Нідерланди.

На Днях українського кіно Ukrainische Filmtage NRW у Німеччині, у 6 містах Північного Рейну-Вестфалії, починаючи з 15 травня проходили покази історичної біографічної драми «Малевич» режисерки Дар'ї Онищенко. Дні українського кіно у Німеччині організувала платформа Ukrainische Filmtage NRW, з метою сприяння культурному обміну та глибшому розумінню минулого й сьогодення України. Прем'єрний показ історичної біографічної драми «Малевич» режисерки Дар'ї Онищенко відбувся й у столиці Туреччини Анкарі. Стрічку презентували Посольство України в Туреччині спільно з European Union in Türkiye.

Масштабна ретроспектива фільмів К. Муратової «Ескізи хаосу» тривала у Нью-Йорку 16–25 травня в одній з центральних кіноінституцій США – у Лінкольн-Центрі. Подію організували кінознавець Іван Козленко, а також Марта Кузьма, професорка мистецтв Єльської школи мистецтв і головна кураторка культурної ініціативи «Фактура 10». У межах цієї ініціативи цього року буде реалізовано десять проєктів з підтримки української культури. Серед них і ретроспектива Кіри Муратової у Лінкольн-Центрі, яка включала загалом шістнадцять стрічок, включно з відреставрованими завдяки компанії Criterion. Проєкт реалізовано за підтримки Національного центру імені Олександра Довженка. Покази супроводжувала дискусія, присвячена Муратовій та її спадку, яка пройшла 17 травня в Українському інституті Америки.

У рамках Місяця українського документального кіно в Японії, з ініціативи та за підтримки Посольства України, у різних локаціях буде представлено кілька відомих документальних стрічок. Однією з подій став показ англomовної версії документального фільму «Будинок „Слово„» (2017) Т. Томенка у Посольстві України. Захід організував книжковий клуб «Літературні вечорниці у Токіо» у співпраці з медіахолдингом Fresh Production Group. Покази англomовної версії відбуваються в рамках проєкту «Remember the Past – Fight for the Future»/«Пам'ятай минуле – борись за майбутнє». Це міжнародний проєкт, створений творчою командою стрічки «Будинок «Слово», мета якого – показати нищення української культури, зокрема росіянами.

Низка спеціальних показів українського художнього фільму «Будинок „Слово“. Нескінчений роман» Т. Томенка (2021) за участі творчої групи відбулася у Чехії: у Празі (4, 11 та 18 травня) та Остраві (24 травня). Ще один показ було організовано 18 травня у Німеччині, у м. Тобінг, в Kino Museum (українською мовою з німецькими субтитрами).

Біографічну драму режисера Івана Тимченка «Киснева станція», яка розповідає про лідера кримськотатарського народу Мустафу Джемілева, було продемонстровано у чеських містах Чеський Тешин (1 і 2 травня) і Плзень (14 травня), а також у турецькому м. Стамбул (18 травня).

Український фільм «Смак свободи» режисера О. Березаня було представлено 10 травня у Римі, в Cinema Farnese (Campo dei Fiori), в рамках проєкту «Кіно та ювілей 2025: можливість мультикультуралізму». Ініціатива реалізується за підтримки Посольства України в Італійській Республіці, Держкіно України та Ganza Film. Також стрічка увійшла до програми кінофестивалю European Film Festival in Laos у Лаосі (14–18 травня).

9 травня Європейська кіноакадемія оголосила список нових членів. Від України до неї увійшли 17 працівників кіноіндустрії: В. (Славик) Бігун, режисер, О. Братищенко, продюсерка, О. Черних, режисерка та ін. Крім того, від Нідерландів до складу EFA увійшла українська режисерка М. Пономарьова (працює в Нідерландах).

Візуальні мистецтва В Україні

У Міжнародний фестиваль архітектури та мистецтв «Вежа» зібрав 23–25 травня у Львові архітекторів, дизайнерів та митців з різних країн. Міждисциплінарна програма фестивалю поєднала архітектурні лекції, перформанси, виставки, дискусії. Серед спікерів – архітектори з Італії Массіміліано Тіта та Даміано Капуццо. Вони виступили з лекцією «Ukraine in Europe / Europe in Ukraine». Крім того, спеціально для фестивалю «Вежа» польський архітектор, дизайнер, міжмедійний художник Алек Яніцький створив візуальну композицію з використанням світла, звуку і проєкцій – полотном для мультимедійного мапінг-шоу став фасад Свірзького замку.

У Харкові, у будівлі Держпрому, в галереї Kharkiv Media Hub, відбулося відкриття виставки «Модернізм в Україні. Сучасність та спадщина Харкова та Львова». Представлені матеріали – частина міжнародного проєкту з дослідження та популяризації модерністської архітектури Східної Європи. Харківський блок розповідає про архітектурний ансамбль площі Свободи, що включає будівлі Національного університету ім. Каразіна, обласної адміністрації, готелю «Харків» і Держпрому, а також про нереалізований проєкт – Театр масового музичного дійства на 4 тисячі глядачів, який планували звести на Мירוносицькій площі. Проєкт фінансується німецькими установами – міністерствами закордонних справ і житлового будівництва та містобудування, управлінням охорони пам'яток Берліна та іншими.

Уперше в Україні американська художниця Барбара Крюгер створила нову роботу на потязі Інтерсіті. Інсталяція з написами прикрасила 9 вагонів. Артоб'єкт створено у співпраці RIBBON International та Укрзалізниці. Роботу «Без назви» (Ще одне знову)» Крюгер присвятила українцям, які кожен день продовжують невпинний рух.

За кордоном

8 травня на 19-й Міжнародній архітектурній виставці La Biennale di Venezia відбулося відкриття українського павільйону виставкою «DAKH (DAX): Vernacular Hardcore», присвяченою феномену даху як символу захисту й безпеки – особливо в умовах війни. Проєкт «DAKH (DAX): Vernacular Hardcore», який триватиме до 23 листопада, супроводжує Planetary Hardcore – мандрівна публічна програма, що стартувала 10 травня у Scuola Grande di San Marco у Венеції, а далі вирушить до Києва, Дніпра й інших міст. Продюсерка Українського павільйону – Ілона Демченко. Куратори проєкту «DAKH (DAX): Vernacular Hardcore» – Богдана Косміна, Катерина Русецька, Міхал Муравські. Інституції-співкомісари проєкту «DAKH (DAX): Vernacular Hardcore»: Український інститут та The Ribbon

International. Окрім національного павільйону, роботи учасників із України було представлено в основній виставці Карло Ратті та в межах французького павільйону. Зокрема це дослідницький архітектурний та художній інсталяційний проєкт, авторства дослідниці та членкині організації ReThink Катерини Лопатюк і IT-розробника Германа Мітіша. Проєкт було відібрано до участі в Міжнародній виставці Венеційської архітектурної бієнале 2025 у секції Artificial, куратором якої є Карло Ратті. Інсталяція демонструє, як штучний інтелект може спрямовувати процеси відбудови України. Тема цьогорічного французького павільйону на Венеційській архітектурній бієнале – Living with / Vivre Avec, куратори проєкту досліджують, як жити з наслідками кліматичних змін, війни та глобальної нестабільності. У межах павільйону представлено також українські дослідницькі ініціативи, що фокусуються на темах відновлення, адаптації й архітектурної солідарності, – від української платформи Ro3kvit, представників Харківської школи архітектури та ін.

У Ліверпулі 1 травня відбувся симпозіум, присвячений воєнній фотографії. Провідні дослідники та практики фотографії зібрались в Open Eye Gallery обговорити ключові питання роботи з візуальними матеріалами під час війни чи конфлікту. Одним із учасників був Євген Малолетка (головний фотограф Associated Press). Симпозіум було організовано за підтримки Британської Ради в Україні у партнерстві з Українським інститутом та Фундацією культурної дипломатії у межах Угоди про сторічне партнерство між Україною та Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії. Захід проводився в межах виставки «Жодного іконічного зображення. Погляди на війну», створеної у співпраці з The Guardian та Magnum Photos.

Роботи українських митців вдруге представлено на Міжнародній виставці світового мистецтва та дизайну Triennale di Milano у Мілані (Італія). Вона триватиме з 13 травня до 9 листопада. Участь у ній беруть художники, архітектори, музеї та дослідницькі інститути з понад 45 країн. Завдяки Zenyuk Art Gallery та її кураторці Христині Береговській, серед них і п'ять митців, які живуть та творять у Львові: Ольга Кузюра, Володимир Семків, Олекса Фурдіяка, Вероніка Черідніченко, Денис Шиманський.

Персональна виставка українського художника Івана Марчука, на якій було представлено понад 400 його робіт, діяла від 2 до 12 травня у виставковому просторі «Aula der Wissenschaften», що в центрі Відня. До експозиції «Скажи мені правду» увійшли полотна з усіх 15 живописних циклів художника, створених від 1965 року до квітня 2025 року, зокрема віденського періоду. Виставку супроводжувала насичена культурна програма, що включала міжнародний конкурс дитячого малюнка «Шляхами Івана Марчука», творчі зустрічі з художником, екскурсії українською та німецькою мовами, авторські читання поезії Івана Марчука, а також виступи українських музикантів.

Українська фотографка Катерина Радченко стала однією з десяти стипендіатів програми CounterHistories від Magnum Foundation та представить проєкт «Invisible Archive» («Невидимий архів»), який досліджує, як в Україні системно знищували візуальні архіви – від радянських часів до сьогодення. Стипендіати програми отримають грант у \$10 000, менторську підтримку та

можливість презентувати свої роботи на міжнародному рівні. Програма підтримує митців, які переосмислюють замовчувані історії.

Українські ілюстраторки Ірина Бабаніна, Женья Полосіна, Юлія Гвілім, Вікторія Кієнко й Марія Тіхонова увійшли до довгого списку премії World Illustration Awards 2025, засновником якої є Британська асоціація ілюстраторів.

У Музеї окупації та боротьби за свободу у Вільнюсі було розгорнуто виставку робіт народної художниці України Марії Левицької під назвою «Азовсталь. Полонені. Заручники війни». На відкритті виступили посол України в Литві Ольга Нікітченко, директорка Музею Рамуне Дряучюнайте та співголова Української молодіжної групи в Литві (UYGL) Ігор Ламеко, який є ініціатором та організатором заходу.

Музеї. Охорона культурної спадщини В Україні

У Музеї Ханенків стартувала виставка «Мій музей» – фотопроект литовського експозиційного дизайнера та фотографа Вадима Шамкова. Експозиція розповідає про малопомітну, щоденну роботу музейників, які залишаються за лаштунками виставок. У фокусі проєкту – два фотоцикли. Перший – «Люди працюють». Другий цикл – «Клуб борід і вусів» – це серія автопортретів В. Шамкова у взаємодії з музейними експонатами. Проєкт став можливим завдяки співпраці з Національним художнім музеєм Литви.

У місті Ізяслав на Хмельниччині розпочато масштабні роботи з ревалоризації та збереження архітектурної та історичної перлини – костелу святого Йосифа Обручника та монастиря отців-місіонерів. Наразі триває перший етап – рятувальні ремонтно-консерваційні роботи, що мають на меті запобігти подальшим руйнаціям споруди. Фінансування ремонтно-консерваційних робіт здійснюється за підтримки Міністерства культури та національної спадщини Республіки Польща та коштом Фонду промоції культури.

14 травня Закарпатський обласний краєзнавчий музей ім. Тиводара Легоцького відвідала делегація з Краловоградського краю Чехії. Очолював її Іржі Штепан, заступник гетьмана краю з питань регіонального розвитку, європейських грантів та субсидій, культури і туризму. Метою візиту було обговорення подальшої співпраці між регіонами в галузях культури, туризму та інших галузях, а також участь у спільних транскордонних програмах.

За кордоном

У Сенаті Чеської Республіки пройшло урочисте відкриття виставки, присвяченої 100-річчю одного з перших українських музейних проєктів у Європі – Музею визвольної боротьби України в Празі. В експозиції представлено архівні матеріали та мистецькі роботи, що ілюструють безперервність українського культурного процесу, а також артефакти із сучасної війни. Виставку було організовано Українським інститутом в Празі та Республіканським фондом України. Надалі вона працюватиме впродовж всього червня у галереї Вербовської загради.

20 травня в Берлінському університеті імені Гумбольтів посол України О. Макеєв та президентка установи Юлія фон Блюменталь відкрили виставку Літературного музею Харкова – «Харківський ЛітМузей – Antitext», яка розповідає про те, як українська література та культура пережили періоди радянських репресій, цензури та спроб винищення.

Музей сучасного українського мистецтва Корсаків отримав нагороду European Museum of the Year Award 2025 у категорії Special Commendations (Спеціальні відзнаки). Церемонія відбулася 24 травня у польському місті Білосток. У 2025 році на нагороду ЕМУА було номіновано 42 музеї з 18 держав-членів Ради Європи. Музей сучасного українського мистецтва Корсаків – єдиний представник України серед номінантів.

У межах культурно-освітнього проєкту, ініційованого першою леді України Оленою Зеленською, відбулося чергове урочисте відкриття 101-го україномовного аудіогіда за кордоном. Цього разу українська мова звучала на узбережжі Каспійського моря – у першому в світі музеї-танкері «Сурахани», що пришвартований у столиці Азербайджану. Також україномовні аудіогіди запрацювали в етнографічному селі-музеї «Шошто» в місті Ниредьгаза (Угорщина) та у Музеї апартеїду у Південно-Африканській Республіці.

Література В Україні

З 29 травня до 1 червня у столиці тривав XIII Міжнародний фестиваль «Книжковий Арсенал», який традиційно об'єднав видавців, авторів та читачів з різних куточків країни й світу. Цьогоріч основна тема події – «Все між нами переклад». Однією з кураторок фокус-теми була запрошена американська історикиня та професорка Єльського університету Марсі Шор. Фокус-тему відкрила публічна дискусія «Усе між нами – переклад: інтро. Between No Limits / поміж без меж». Модератором розмови виступив шведський перекладач Карл Генрік Фредрікссон. Серед учасників обговорення, була, зокрема, польська поетка, перекладачка Аріель Розе. У подієвій частині XIII Книжкового Арсеналу взяли участь понад 250 гостей, серед яких митці з різних країн світу: Австрії, Великої Британії, Ізраїлю, Канади, Литви, Німеччини, Норвегії, Польщі, Словенії, США, Франції, Чехії та Швеції. Традиційно на Книжковому Арсеналі було представлено літературну і професійну програми. Зокрема професійна програма продовжує співпрацю з іноземними видавцями і перекладачами через вже щорічну The Book Arsenal Fellowship Program. Програма сприяє зміцненню міжнародної співпраці з Україною у книжковій сфері. Цьогоріч її учасники – 8 іноземних видавців, агентів та менеджерів з прав з Грузії, Естонії, Італії, Польщі, Чехії, Фінляндії, Франції та Швеції. У рамках міжнародного проєкту Connecting Emerging Literary Artists (CELA) для молодих письменників і перекладачів відбулася зустріч з чеською журналісткою-розслідувачкою й документалісткою Магдаленою Содомковою, а також авторкою зі Словенії Юлією Луковняк. Цьогоріч на Книжковому Арсеналі було і кілька спеціальних програм. Одна з них – «Кардіограма перекладу» від Українського ПЕН. У її рамках відбулася бесіда «Підтримка в дії: як Норвегія допомагає українській культурі». Її учасники: Арве

Хансен і Оге Борхгревінк з Норвезького Гельсінського комітету та представник Норвезької асоціації авторів і перекладачів нонфікшн-літератури Бернард Мор. Гостем Книжкового Арсеналу став літературно-перекладацький фестиваль Translantium зі спеціальною програмою «Як це – перекладати сучасну українську літературу: виклики та здобутки». Серед учасників: Клаудія Дате (Німеччина), Рита Кіндлерова (Чехія), Мікаель Нюдаль (Швеція).

Митці й дослідники з 5 країн (Канади, Іспанії, Великої Британії, Польщі та України) зібралися в Луцьку на дводенний інтенсив з екокритики для професіоналів у галузі культури й мистецтва EcoLab 2.0. У програмі інтенсиву – лекції, дискусії, воркшопи, перформативні поетичні читання. Теми стосувалися підвищення екологічної обізнаності через культуру та активізм, екокритичні студії пам'яті, поезію як спосіб пізнання, кураторські підходи до роботи з проектами на екотематику тощо. Серед запрошених спікерів з-за кордону – болгарсько-шотландська письменниця, лауреатка British Academy Prize Капка Кассабова (долучилася онлайн), членкиня Комітету з мовних прав та Комітету з надзвичайної кліматичної ситуації Каталонського PEN-клубу, викладач в Університеті Жірони Піт-ройдж Віньяльс (Іспанія), авторка прозових та поетичних книжок, перекладачка, професорка Варшавського університету Юлія Федорчук (Польща), поет, викладач Адам Дікінсон (Канада). EcoLab 2.0 реалізувала Літературна платформа «Фронтера» за підтримки програми Британської Ради «Підтримка культурної діяльності в Україні за участі Великої Британії», Інституту Адама Міцкевича, Центру довкіллевої гуманітаристики Варшавського університету, Каталонського ПЕН та платформи «Алгоритм дій».

2 травня у Києві пройшов форум «Стратегування українського перекладацького сектору». Подію ініціювала громадська організація Translantium за підтримки Британської Ради в Україні. Мета форуму – консолідувати перекладацьку спільноту й зрозуміти поточні проблеми сектору для їх подолання в майбутньому. У події взяли участь перекладачі, а також представники видавництв, освітніх і культурних інституцій, зокрема Українського інституту книги та Українського інституту. Проект «Стратегування українського перекладацького сектору» відбувається за підтримки грантової програми Британської Ради «Розвиток креативної економіки».

8 і 9 травня у Києві та Львові відбулися зустрічі з польською письменницею, лауреаткою Нобелівської премії з літератури Ольгою Токарчук. Письменниця відкрито підтримує Україну з початку повномасштабного вторгнення росії, а її візит став черговим виявом солідарності з українським народом. Окрім відкритих розмов з читачами, письменниця відвідала Польський Інститут у Києві та поспілкувалася з українськими журналістами.

З серією зустрічей до України приїхав польський репортер Павел Решка. У межах туру у Києві, Львові та Чернівцях він презентував український переклад своєї книжки «Столик з видом на кремль», що вийшла наприкінці 2024 року у видавництві «Човен» за підтримки Польського інституту в Києві.

85-й річниці з дня народження видатного азербайджанського поета, перекладача, дипломата та знаного українця Аббаса Абдулли було присвячено літературно-мистецький вечір, який відбувся у Дипломатичній академії України

імені Геннадія Удовенка при Міністерстві закордонних справ. Захід об'єднав представників дипломатичного корпусу, культурної спільноти, науковців та митців. Організатори: Посольство Азербайджану в Україні, Українсько-тюркський Центр за підтримки Шамсі Магеррамова.

Книгу відомого дисидента радянських часів, ізраїльського державного та політичного діяча Натана Щаранського «Не злякаюся зла» в українському перекладі видало київське видавництво «Фронеzis» за сприяння Тамари та Олега Гороховських. Вона стала продовженням книжкової серії «Єврейська бібліотека», започаткованої Єврейською конфедерацією України. Презентація відбулась 22 травня одночасно у двох країнах – в Україні та Ізраїлі.

За кордоном

Україну було представлено програмою на Туринській міжнародній книжковій виставці. Серед українських подій – вечір пам'яті української письменниці Вікторії Амеліної та презентація італійського перекладу її книжки «Дивлячись на жінок, які дивляться на війну. Щоденник війни і справедливості». Участь у презентації взяли італійські журналістки Анна Зафесова й Франческа Маннокі. Іншу подію було присвячено італійським перекладам української класики – «Лісової пісні» Лесі Українки, яку переклала Ярина Груша, та «Кайдашевої сім'ї» Івана Нечуя-Левицького, яку переклав Алессандро Акіллі.

На Міжнародному книжковому ярмарку у Варшаві (15–18 травня), Україну традиційно було представлено національним стендом, організованим Українським інститутом книги, та програмою заходів. На стенді можна було придбати книжки 25 видавців. В межах української програми у Варшаві відбулися зустрічі з авторами, презентації і дискусії, учасниками яких були Ія Ківа, Марічка Паплаускайте, Томас Шершень, Таня Стус, Каріна Саварина, Олена Гусейнова, Анета Камінська, Кшиштоф Чижевський, Юлія Вус.

Цьогоріч, як і попередніми роками, не обійшлося й без української присутності на Міжнародній книжковій виставці «Світ книги» у Празі (Чехія). У 2025 році виставка відбувалася втридцять, з 15 по 18 травня. Від України на фестивалі виступили письменники Андрій Курков і Галина Матвєєва, та Євгенія Кузнецова, чий візит відбувся за підтримки фестивалю «Книжкий Арсенал» у межах програми проєкту Connecting Emerging Literary Artists (CELA). Свою діяльність презентували українська книгарня «Вуса Шевченка» та українське видавництво «OKTAN print». Відбулося також відкриття проєкту «Книги на лінії фронту» – виставки фотографій, які знімав закарпатський військовий та історик Владислав Товтин на мобільний телефон у 2022–2024 роки. Цей проєкт розповідає про досвід читання книг у війську під час повномасштабної війни. Реалізація проєкту в Празі відбулася за підтримки Чеського центру.

За підтримки Українського інституту у заходах міжнародного літературного фестивалю Bratislavský knižný festival, який проходив з 29 травня до 1 червня у Братиславі (Словаччина), взяли участь українські письменниці Анастасія Левкова і Юлія Ілюха. А. Левкова презентувала словацький переклад свого роману «За Перекопом є Земля», що вийшов у словацькому видавництві DaJam (книгу переклав Ондрей Губінський), а Ю. Ілюха – свою збірку короткої прози «Мої

жінки», яка вийшла у словацькому видавництві Motyl у перекладі Вероніки Голдінякової. У межах фестивалю діяла виставка «Україна вчора і сьогодні», яка представляла десять ілюстрацій українських авторів. Виставку реалізовано у співпраці з ініціативою Pictoric та Національною академією образотворчого мистецтва і архітектури в Києві.

Упродовж 2–4 травня на 49-му Міжнародному книжковому ярмарку в Буенос-Айресі за підтримки Українського інституту відбулися події за участі українського письменника та поета Юрія Андруховича. Письменник взяв участь у XVIII Міжнародному фестивалі поезії, а також провів публічну розмову з аргентинським журналістом та редактором Едуардо Слюсарчуком та взяв участь у дискусії на тему: «Мова як інструмент опору» з аргентинською письменницею Марією Росою Лохо. Оформлення українського стенда також відбулося за участі Українського інституту. У межах другої частини української програми проведено події за участі українських ілюстраторів Романи Романишин та Андрія Лесіва (Art Studio Аграфка); 10 травня – майстер-клас для дітей і батьків «Створення та друк власного Ex Libris», а 11 травня – публічна розмова «Ілюстрація як відображення культури: фокус на Україну». 11 травня у Буенос-Айресі в рамках 49-ї Міжнародної книжкової виставки-ярмарку відбувся «День України». У заході взяли участь представники державних інституцій, дипломатичного корпусу, медіа, а також численна українська громада в Аргентині. До учасників події у відеоформаті звернувся міністр культури та стратегічних комунікацій України Микола Точицький. У межах культурної програми звучали українська музика і пісні.

Україна взяла участь у Світовому чемпіонаті з поетичного слему в мексиканському місті Сьюдад-Хуарес, представницею була поетка й ветеранка Олена Герасим'юк («Гера»). Вона виступила у 1 етапі змагань, а також у півфіналі поза конкурсом.

У португальському видавництві não edições вийшла антологія поезії українських авторів, яка отримала назву «Цей світ – вертеп» (Este Mundo É um Vertep), взяту з вірша Грицька Чубая «Вертеп». Видання містить 157 віршів 43 українських поетів, перекладених португальською мовою. Переклад здійснила Анна Мартінс.

Українська поетка, журналістка, менеджерка Культурного центру Словаччини Анна Седих стала однією з номінанток на словацьку національну поетичну премію «Золота хвиля – 2025». Номіновано Седих за збірку «Cudzinečnosť» («Іноземець»), яка побачила світ у словацькому видавництві OZ Face у 2024 році. Лауреата премії «Золота хвиля» оголосять на міжнародному літературному фестивалі Novotvar, який відбудеться в жовтні 2025 року в Братиславі.

У Лондоні відбулась презентація проєкту української військової поезії «Збиті рими» та книги військового і поета Павла Матюші та його дружини Вікторії Матюші «Листи кохання та війни». Співорганізатори проєкту – громадська організація «Горизонти без кордонів», літературна агенція OVO.

Премію «Українська література в перекладі» від Українського інституту в Лондоні здобула Дейзі Гіббонс, британська перекладачка української літератури,

виpusкниця Кембридзького університету, за переклад воєнних щоденників Артема Чеха та п'єси Ольги Мацюпи.

Недописана книга «Looking at Women, Looking at War» («Дивлячись на жінок, які дивляться на війну») Вікторії Амеліної увійшла до списку фіналістів премії Джорджа Орвелла у категорії Political Writing («Політичний нонфікшн»). Премію Джорджа Орвелла присуджує фонд його імені (Велика Британія). Книгу Амеліної було опубліковано у видавництві William Collins у 2025 році, а передмову до неї написала Маргарет Етвуд.

Бібліотеки За кордоном

У рамках офіційного візиту до Чеської Республіки перша леді України Олена Зеленська відвідала Національну бібліотеку Чехії, де разом із директором книгозбірні Томашем Фолтином взяла участь у відкритті української книжкової полицки. Цей захід став частиною глобального проєкту, ініційованого дружиною Президента. Ініціатива має на меті забезпечити доступ до української літератури для українців, які проживають за кордоном, а також для місцевих читачів, зацікавлених у знайомстві з українською культурою та мовою. Під час візиту перша леді ознайомилася з роботою бібліотеки та проєктом Archæ – системою унікальних сканерів, із застосуванням яких Чехія допомагає Україні відновлювати й оцифровувати першодруки, пошкоджені внаслідок російської агресії.

Також нові осередки української літератури у межах культурної ініціативи «Українська книжкова полицка» з'явилися у Канаді, Швейцарії, Польщі, Угорщині, Казахстані та Еквадорі. Генеральний консул України в Торонто Олег Ніколенко урочисто відкрив українську книжкову полицку у публічній бібліотеці Гамільтона. Українська книжкова полицка відтепер функціонує у бібліотеці швейцарського міста Бургдорф. У польському місті Щецин полицку відкрито у Поморській бібліотеці імені Станіслава Сташціца завдяки співпраці Наукового товариства історії дипломатії та міжнародних відносин, Посольства України в Польщі та Консульства України в Гданську. Ще одну полицку відкрито у Сілезькій воєводській бібліотеці в Катовіцах завдяки Генеральному консульству України в Кракові та Об'єднанню українців у Польщі. До фонду міської бібліотеки угорського м. Загонь Посольство України передало українські книги, надані ГО «Український центр дослідження проблем безпеки імені Дмитра Тимчука» та Держкомтелерадіо в межах благодійної акції «Українським дітям – українську книгу». Іншу українську книжкову полицку відкрито в міській бібліотеці ім. Катона Лайоша у місті Вац. У Казахстані, у бібліотеці школи-гімназії № 47 міста Астана, відбулося офіційне відкриття української книжкової полицки, книги для якої надано за сприяння волонтерської ініціативи «Український дім в Казахстані» при Посольстві України. В Еквадорі полицку було відкрито в Університеті Сан-Франциско-де-Кіто.

Благодійність В Україні

Кларнетист Юліан Мілкіс (Канада) дав благодійні концерти: 11 травня – в Одеській філармонії, а 15 травня – в одеському залі Urban Music Hall. Зібрані кошти було передано фонду Bionic Foundation, який допомагає в реабілітації ветеранам, та до БФ «Корпорація монстрів» для підтримки військових.

За кордоном

Фестиваль Kyiv Art Sessions, що є благодійною подією, повернувся до лондонського простору Old Sessions House з весняним сезоном 2025. Ідея цього сезону «Дзеркало історії українського мистецтва». В програмі фестивалю – масштабна виставка-продаж робіт українських художників «Історія українського мистецтва» (виставка є проєктом фундації Vivid Fusion, куратори виставки – художники Максим Витик та Ганна Криволап); лекція: «В чому цінність мистецтва під час війни?», спікер: Констанс Узвишин; концерт музики українських композиторів у виконанні піаніста Антонія Баришевського. Усі зібрані кошти буде спрямовано на підтримку української мистецької спільноти в умовах повномасштабної війни росії проти України. За створення та організацію мистецького фестивалю Kyiv Art Sessions культурний центр «Дом Майстер Клас», благодійна організація Art Shield і Paradox PR Company отримали нагороду SABRE Awards 2025 (присуджується за досягнення у створенні міжнародного бренду) у категорії «Educational and Cultural Institutions».

11 травня В Ukraine Welcome Centre у Ліверпулі (Велика Британія) у межах Європейського фестивалю та всеукраїнської програми Офісу Президента «Кіно заради Перемоги» пройшов благодійний показ історичного фільму «Стрий. Легенда» та зустріч з автором стрічки Юрієм Комарницьким. Кошти, зібрані під час показу будуть спрямовані до Благодійного фонду «Рідня» на підтримку внутрішньо переміщених осіб в Україні. Серед партнерів події – Liverpool European Festival, Держкіно, Асоціація «Дивись українське!», Deloitte Ukraine, Львівська ОДА, Генеральний штаб ЗСУ, Фундація «МХП-Громада», Фундація «Рідня» та ін.

Романтичну комедію «Відпустка наосліп» режисерки Валерії Фадєєвої було представлено на спеціальному благодійному показі в Братиславі (Словаччина) на підтримку 12-ї бригади спецпризначення НГУ «Азов». Стрічку особисто презентували представники творчої команди: генеральний продюсер Андрій Ногін, режисерка Валерія Фадєєва, сценаристка Юлія Салімовська, акторки Тетяна Малкова та Мартіна Фелоненко.

13 травня у Ризі (Латвія), у Церкві Святого Петра, виступила Національна заслужена капела бандуристів України імені Г. Майбороди. Цей концерт є частиною європейського благодійного турне колективу з метою збору коштів на підтримку української культури, Збройних сил України та популяризації самобутнього українського мистецтва.

30 травня у мистецькому центрі Atlas Performing Arts Center у Вашингтоні відбулася прем'єра американської версії благодійного проєкту Diary of War, створеного культурною активісткою Дар'єю Коломієць. Читання провели до роковин загибелі Ірини Цибух (Чеки) – журналістки, документалістки й бойової

медикині. Усі зібрані кошти спрямують на відновлення бази батальйону «Госпітальєри», яку знищила ракетна атака.

У турецькому місті Бодрум відбулося відкриття масштабної виставки робіт українських художників, яку організувала та проводила голова ГО «Організація українців в Егейському регіоні» Діана Бірген у співпраці з галереєю та аукціонним домом Rc Gallery. Кошти від продажу частини картин будуть спрямовані на реабілітацію ветеранів.

Партнерство

За ініціативою німецької сторони, в рамках проведення Року України в регіонах-партнерах та Днів всесвітньої спадщини міста Бремен, у великій залі Одеської національної музичної академії ім. А. В. Нежданової відбувся культурний телеміст між Одещиною та Бременом. Під головною темою «Розмаїття миру – Бремен та Одеса в культурному діалозі» митці двох міст об'єдналися у проєкті «ONE VOICE». Вечір проходив у форматі прямої відеотрансляції між великою залою Одеської національної музичної академії ім. А. В. Нежданової та Ратушею Бремена.

Національні спільноти

24 травня на території Національного комплексу «Експоцентр України» (ВДНГ) відбувся масштабний Фестиваль національних спільнот України UNIDAY, присвячений до Дня міжнаціональної злагоди і культурного розмаїття, який цього року відзначається в Україні вперше як державне свято. Проєкт UNIDAY підтримує Європейський Союз за програмою «Дім Європи», Рада національних спільнот України. UNIDAY має на меті популяризацію етнічного розмаїття України, розвиток міжетнічного діалогу, демонстрацію культурних, соціальних, мовних і творчих здобутків національних спільнот у незалежній Україні.

Матеріал підготувала

Ю. М. Темненко,
провідний редактор сектору ДЗК відділу НАУІ
Інформцентру з питань культури та мистецтва

Комп'ютерне опрацювання та редагування ***І. Г. Піленко***

Формат 60x84/16. Умовн. друк. арк. 1,39. Б/т. Зам. 50. Безплатно

НБУ імені Ярослава Мудрого, Київ-1, Грушевського, 1. Тел. 278–85–12